

ΓΡΗΓΟΡΗ ΒΛΑΣΣΑ

**Σπουδή στην
Καλλιτεχνική Φωτογραφία
και τις Οπτικοακουστικές Τέχνες**

Photo Imaging Group

77050
118

ΕΥΔΟΣΟΣ 2013

Τ.Ε.Ι. ΑΘΗΝΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Αρ. ΕΙΣ. 80646

ΓΡΗΓΟΡΗ ΒΛΑΣΣΑ

**Σπουδή στην Καλλιτεχνική Φωτογραφία
και τις Οπτικοακουστικές Τέχνες**

Photo Imaging Group
Αθήνα 2002

ΧΟΡΗΓΟΣ

Kodak Professional

Copyright κειμένων: ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΒΛΑΣΣΑΣ

Ιππολύτου 4, Μαρούσι 15125 Τηλ.: 0977-564416, e-mail: vlassasg@teiath.gr

Copyright φωτογραφιών: Οι φωτογράφοι

Έκδοση: Photo Imaging group Στέλλα Μουζακιώτου, Τζωρτζ 3, Αθήνα 10682

Τηλ.: 210-6108905, 210-3808391

Φιλολογική επιμέλεια: Στέλλα Μουζακιώτου

Φωτογραφία εξωφύλλου: Γρηγόρης Βλασσάς

Επιμέλεια έκδοσης - Παραγωγή: ΕΝΤΟΠΙΑ Σταύρος Πασίρογλου & Σια Ο.Ε.

Χαρ. Τρικούπη 88 - 10680 Αθήνα - Τηλ.: 210-3644353 - e-mail: entopia@hol.gr

ISBN: 960-87473-1-7

*Αφιερώνεται
στη μητέρα μου
Ευγενία*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Απόσπασμα από την εισήγησή μου στην ημερίδα «Προβληματισμοί για την Σύγχρονη Φωτογραφία», Μουσείο Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης 5/10/2002, στα πλαίσια των εκδηλώσεων *New Balkan Photography*

Με διάφορους τρόπους κάποιος μελετητής θα μπορούσε να αποδώσει την έννοια του όρου καλλιτεχνική εκπαίδευση. Το σίγουρο είναι, ότι θα τη διαφοροποιούσε από τις άλλες μορφές εκπαίδευσης ως εξαιρετικά πιο δύσκολη, διότι σε εκπαιδευόμενο και εκπαιδευτή πρέπει να υπάρχει μια σχέση επικοινωνίας και να διαθέτουν και οι δύο ταλέντο, φαντασία, ικανότητα, προσαρμοστικότητα, διάθεση πειθαρχίας στο μέσο τους, ευρύ πνευματικό πεδίο, καλλιτεχνική καλλιέργεια και καλό εκπαιδευτικό υπόβαθρο. Για μένα καλλιτεχνική εκπαίδευση σημαίνει μετάδοση αξιών και τρόπου ζωής. Και σύγχρονη καλλιτεχνική εκπαίδευση, είναι ο συνδυασμός αξιών, τρόπου ζωής, θεωρητικής γνώσης και υψηλών προδιαγραφών εμπειρίας.

Οι σπουδαστές ενός τέτοιου εγχειρήματος θα πρέπει να αποκτήσουν τις απαραίτητες θεωρητικές και πρακτικές γνώσεις, που θα τους επιτρέψουν να εκφραστούν με επιτυχία μέσω της φωτογραφικής απεικόνισης. Μην ξεχνάμε, ότι θα πρέπει κάποιος να καταβάλλει σκληρή και επίπονη δουλειά για να γίνει αποδεκτός στο χώρο του.

Ο νέος φωτογράφος, που θα ασχοληθεί με την καλλιτεχνική φωτογραφία, θα πρέπει να γνωρίζει πλήρως τις μεθόδους και τις τεχνικές φωτογράφισης. Η ενασχόληση με το αντικείμενο απαιτεί καλλιτεχνική διάθεση και δημιουργικότητα. Ο καλλιτέχνης φωτογράφος καλείται να μετατρέψει τις ιδέες του σε εικόνες, να μπορεί το μυαλό του να γεννά ιδέες, να έχει φαντασία και να είναι ευαίσθητος. Χρειάζεται προετοιμασία και ταλέντο για να ασχοληθεί κάποιος με την καλλιτεχνική φωτογραφία, να μπορεί μέσα του να συνυπάρχει το φανταστικό και το ρεαλιστικό και το κυριότερο, να μπορεί να δει την έκφρασή του μέσα από το φακό σαν μια μεγάλη αγάπη, σαν ένα μεγάλο έρωτα, σαν μια καινούργια θρησκεία. Δεν είναι εύκολο να νιώσεις την τέχνη, εάν δεν καταλάβεις, ότι όλα γύρω σου και

Ο Υπουργός Πολιτισμού κ. Ευάγγελος Βενιζέλος εγκαινιάζει την έκθεση «5 Έλληνες Δημιουργοί», στα πλαίσια των εκδηλώσεων «New Balkan Photography» στη Θεσσαλονίκη, Οκτώβρης 2002.

μέσα σου είναι τέχνη. Για να φτάσεις στο επιθυμητό επίπεδο, θα χρειαστεί σκληρή εργασία και θα απαιτηθεί χρόνος και χρήμα. Σιγά-σιγά, ίσως να μπορέσεις να εκφράσεις τις επιθυμίες σου, που τις είχες κρύψει βαθιά μέσα σου μέχρι την ημέρα της πραγματοποίησής τους.

Οι φωτογραφίες μας ακολουθούν την αντίθετη πορεία της ηλικίας μας μέσα στον χρόνο. Συνήθως ο καλλιτέχνης φωτογράφος, στην αρχή τουλάχιστον της καριέρας του, είναι ταπεινός, αρκείται στα αναγκαία και αρνείται από θέση να κάνει όνειρα και αυτό γιατί προσπαθώντας, να αναλύσει τις σκέψεις και τις ιδέες του για τις φωτογραφίες του, σε ανθρώπους που έχουν τη δύναμη της εξουσίας, βρίσκει πάντα το ίδιο εμπόδιο (τον ίδιο απροσπέραστο, ψηλό, χοντρό τοίχο). Όσο κι αν προσπαθεί, αυτοί είναι ανίκανοι να βρουν λόγους ύπαρξης της καλλιτεχνικής του ιδιότητας, ανίκανοι να καταλάβουν τα όνειρα και τις προσδοκίες του.

Πρέπει να αντιδράσει, να μπορέσει να βγει από τη μιζέρια, που τα οργανωμένα συμφέροντα τον παραπέμπουν, να ζήσει στο περιθώριο και εδώ είναι το επικίνδυνο- γι' αυτό που δεν μπορεί να υποφέρει, αυτό που ωστόσο διαισθανόταν από την αρχή, από τότε που ξεκίνησε.

Στη φωτογραφία υπάρχει πάντα, ανεξάρτητα από τον όποιο βαθμό αφαίρεσης, το ρεαλιστικό κατάλοιπο. Η σημειολογική ανάλυση όμως μιας φωτογραφίας, μπορεί να μας πείσει ότι τα δρώμενα δεν γίνονται πάντα αντιληπτά από τους παρευρισκόμενους με τον ίδιο τρόπο και σίγουρα δεν μας ενεργοποιούν όσο μια τυπωμένη φωτογραφία, που εμπεριέχει δύναμη επικοινωνίας. Σε κάθε μορφή

οπτικής επικοινωνίας υπάρχει μια σχέση σημείων στην αντίληψη δημιουργού και θεατή. Υπάρχει το έξω, (η μορφή) και το μέσα, (το περιεχόμενο).

Ο φωτογράφος καλλιτέχνης είναι ο αποκλειστικά υπεύθυνος γι' αυτήν την τελική μορφή, που θα έχει η φωτογραφία. Για τη μορφοποίηση του χώρου, για τα επιπλέον στοιχεία που θα αναγάγουν τη φωτογραφία του σε έργο τέχνης και αυτόν σε καλλιτέχνη. Το όποιο περιεχόμενο, όσο συγκλονιστικά μηνύματα και αν έχει, δεν είναι από μόνο του τέχνη.

Η μορφοποίηση του περιεχομένου από τον καλλιτέχνη φωτογράφο - δημιουργό είναι αυτό που ανάγει τη φωτογραφία σε ολοκληρωμένη δημιουργία και συνεπώς σε έργο τέχνης. Ο καλλιτέχνης αναδημιουργεί τη φύση μέσα από τις φωτογραφίες του και ο αποδέκτης θεατής γίνεται δέκτης ενός μηνύματος, μερικές φορές πολύπλοκου. Το διάβασμα των εικόνων δεν είναι μια παθητική διαδικασία αποδοχής των όσων είδε ο δημιουργός. Είναι μια επικοινωνία με το δημιουργό, είναι μια ενεργοποίηση να αισθανθεί ο θεατής το ωραίο και το αληθινό.

Η καλλιτεχνική φωτογραφία δεν είναι, όπως προαναφέραμε, η αναπαράσταση της πραγματικότητας. Είναι η αντίληψη του φωτογράφου δημιουργού, η θέση του, η φωτογραφική του άποψη και η μορφοποίηση αυτής της θέσης.

Ο καθηγητής και ακαδημαϊκός Χρύσανθος Χρήστου μας δίνει έναν ορισμό για την τέχνη, λέγοντάς μας ότι «Τέχνη είναι η ολοκλήρωση του ωραίου μέσα από τον εαυτό σου». Εγώ, πιστεύω ότι η τέχνη πρέπει να έχει σκοπό να εκφράσει τη ζωή. Ασχολείται με την έκφραση της ψυχής μας. Ήταν το πρώτο πράγμα που εξύψωσε τους ανθρώπους και είναι ζυμωμένη με το «είναι» του ανθρώπου.

Ο καλλιτέχνης είναι συναίσθημα, θέλει όμως και τη γνώση, για να μπορεί να το εκφράσει και για να μπορέσει να οδηγηθεί στο δρόμο της επιτυχίας, εάν θεωρήσουμε επιτυχημένο αυτόν, που μέσα στις όποιες δραστηριότητες του, αντλεί τη χαρά και την ικανοποίηση από τις όποιες επιτυχίες του, αλλά ταυτόχρονα έχει δύναμη και πείσμα μέσα από τις όποιες δυσκολίες.

Τα κίνητρα θα παίξουν καθοριστικό ρόλο στην εξέλιξη ενός νέου φωτογράφου και ειδικότερα κάποιου, που θα ασχοληθεί αποκλειστικά με την καλλιτεχνική φωτογραφία στη στενή ή στην ευρεία της μορφή. Τα κίνητρα αυτά είναι: αναθέσεις έργων εκ μέρους της πολιτείας, χορηγίες από δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς, αγορά καλλιτεχνικής φωτογραφίας ως χρηματιστηριακή αξία, υποτροφίες για συνέχιση σπουδών σε επίπεδο μεταπτυχιακών και επιβράβευση προσπαθειών νέων φωτογράφων με χρηματικά βραβεία κ.ά.

Πάντα όμως κρύβεται ένας κίνδυνος μέσα σε αυτές τις τελευταίες δραστηριότητες. Ο νέος φωτογράφος, που χαρακτηρίζεται από συγκεκριμένες αρχές και απόψεις, που έχει διδαχτεί το αντικείμενό του, και δεν έχει ενδώσει σε πειρασμούς, ίσως αύριο να μεταμορφωθεί, ίσως αύριο να είναι έτοιμος να αποδεχτεί προτάσεις

Οι ομιλητές της ημερίδας «Προβληματισμοί για την Σύγχρονη Φωτογραφία». Διακρίνονται από αριστερά Γιώργος Κατσάγγελος, Πλάτων Ριβέλης, Τάκης Ζερδεβάς, Γρηγόρης Βλασσάς και Βασίλης Καρκατσέλης

συνεργασίας, για λόγους αυτοσυντήρησης ή κοινωνικής ανόδου, που τον δελεάζουν, που του υπόσχονται, που του προτείνουν, έτσι ώστε γρήγορα να μπορέσει και αυτός να μπει στο χώρο των ρυθμιστών και να γίνει ένα ακόμη καινούργιο μικρό γρανάζι, που θα συγχρονισθεί σύντομα με όλα τα άλλα, τα ήδη υπάρχοντα, για να συνεχιστεί το όποιο έργο τους, χάνοντας οριστικά όποια καλλιτεχνική διάθεση είχε. Ωστόσο, πριν καταδικάσουμε το σιδηρόπτερο και τον οποιονδήποτε πως διαφθείρει το πνευματικό και καλλιτεχνικό ήθος, θα πρέπει να αναρωτηθούμε για τη δική μας συμβολή σ' αυτή τη φθορά, αν θέλουμε να ονομαζόμαστε ποιητές της εικόνας ή πιο απλά καλλιτέχνες φωτογράφοι. Τελειώνοντας, θέλω να θυμηθώ το στίχο του Μ. Μπρεχτ: «Γιατί σωπαίνουν οι ποιητές».

Ο συγγραφέας του βιβλίου
Γρηγόρης Βλασσάς
 Φωτογράφος - Καθηγητής φωτογραφίας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή	5
Περίοδοι στην ιστορία της Φωτογραφίας.	
Οι σημαντικότεροι εκφραστές της	9
Στον χώρο του Φιλοσοφικού στοχασμού	14
Οι αισθητικοί προβληματισμοί της τέχνης επιδρούν στη φωτογραφία	17
Το Δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας εν τη φωτογραφία	25
Νέο Νομοσχέδιο περί πνευματικής ιδιοκτησίας	29
Η Πυραμίδα Ελλήνων Φωτογράφων, η ψηφιση του νόμου 2121/93 και η ίδρυση του «Φοίβου»	31
Σημειολογία και Δεοντολογία	33
Παλαιές φωτογραφικές εκδόσεις (Συλλογή Γρηγόρη Βλασσά)	37
Τα πρώτα φωτογραφικά βιβλία στην Ελλάδα	39
Τα πρώτα φωτογραφικά περιοδικά στην Ελλάδα	43
Η Φωτογραφία ως Καλλιτεχνική Έκφραση	73
Σύγχρονοι Έλληνες Δημιουργοί	84
Οριοθετήσεις και Συμπεράσματα	127
Η προϊστορία των οπτικοακουστικών τεχνών και η εφεύρεση του κινηματογράφου	130
Η Ελληνική Κινηματογραφική παραγωγή μέχρι το 1940	136
Διαφάνειες-μεγέθη διαφανειών	139
Αντιγραφή φωτογραφιών σε διαφάνειες	139
Αντιγραφή διαφανειών	140
Διαδικασία πριν την πλαισίωση των διαφανειών-πλαίσια διαφανειών	141
Αποθήκευση διαφανειών	142
Αρχειοθέτηση διαφανειών	142
Επιλογή του προβολέα-τύποι προβολέων	143
Προβολέας Διαφανειών	144
Ο Φακός	144
Η Εστίαση	145
Τηλεχειριστήριο	146
Χρονόμετρο	146
Συστήματα Λαπ-Ντισόλβ	146
Προβολείς με ενσωματωμένες οθόνες	147
Μορφές ηχογραφημένων προβολών	147
Χρήσεις ενός συστήματος ντισόλβ, προφυλάξεις	149

Εγγραφή ήχου και σημάτων ντισόλβ σε κασέτα μαγνητοφώνου	149
Παρουσίαση Διαφανειών με σύστημα ντισόλβ	150
Βιβλίο προβολής	150
Γενικές πληροφορίες για τη κατασκευή οπτικοακουστικών προγραμμάτων	151
Δημιουργώντας ένα σενάριο	152
Σφάλματα που θα πρέπει να αποφεύγονται σε μία ηχογραφημένη προβολή διαφανειών	152
Αίθουσα προβολής	154
Διάφοροι τύποι οθονών προβολής	154
Μεγέθη οθονών	156
Διαφορετικοί τρόποι στήριξης οθονών	156
Οπτικοακουστικές τεχνικές	161
Ο κοινωνικός ρόλος των οπτικοακουστικών μέσων και η αντιληπτική εννοιολογική τέχνη	162
Επίλογος	163
Βιογραφικά σημαντικών Ελλήνων δημιουργών	164
Ανθολόγιο κειμένων	168
Ελληνική Βιβλιογραφία	172
Ξένη Βιβλιογραφία	173

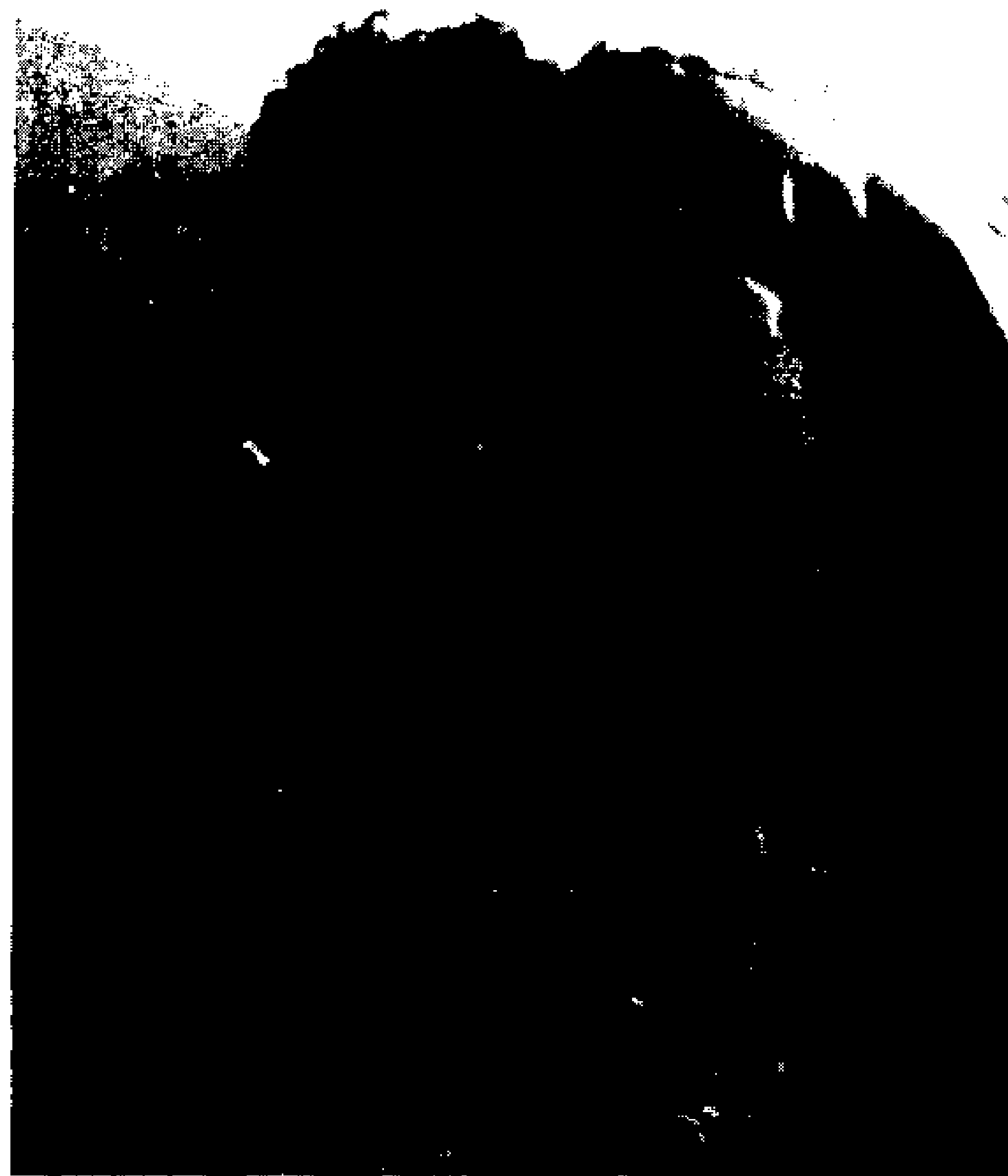
ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΒΛΑΣΣΑΣ

Γεννήθηκε το 1958 στην Αθήνα.

Σπούδασε φωτογραφία, κινηματογράφο και πλαστικές τέχνες στο Παρίσι. Από το 1985 έως και σήμερα διδάσκει στο τμήμα φωτογραφίας του ΤΕΙ Αθήνας. Το 1995 το καλλιτεχνικό του έργο θεωρήθηκε ισότιμο με μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών και το 2002 με διδακτορικό δίπλωμα από το επιστημονικό συμβούλιο του ΙΤΕ.

Έχει βραβευθεί με βραβείο Ακαδημίας Αθηνών, διάκριση ESFIAP, από την FIAP, χρυσό μετάλλιο τριακονταετίας από τον Σύλλογο Ελλήνων Λογοτεχνών, Α' βραβείο ελεύθερου ρεπορτάζ της FUJI, χρυσό και αργυρό μετάλλιο από την ΕΦΕ. Έχει βραβευθεί ακόμη με δίπλωμα τιμής και μετάλλιο από το κέντρο Ελληνικού Πολιτισμού στην Στοκχόλμη της Σουηδίας.

Αρθρογραφεί για την ιστορία, την τέχνη, την σημειολογία της φωτογραφίας. Εγκεκριμένα συγγράμματά του για την φωτογραφία διδάσκονται στους σπουδαστές. Έχουν ολοκληρωθεί με επιτυχία ερευνητικά προγράμματα που ήταν ο επιστημονικός υπεύθυνος. Μελετά διακρατικές συνεργασίες σε θέματα πολιτισμού. Διετέλεσε, προϊστάμενος του τμήματος Φωτογραφίας του ΤΕΙ Αθήνας 1997-2000, αναπληρωτής Διευθυντής της Σ.Γ.Τ.Κ.Σ. 1998-2000, σύμβουλος του ΟΕΕΚ, κριτής βιβλίων του παιδαγωγικού ινστιτούτου... Είναι Πρόεδρος της Ελληνικής Φωτογραφικής Εταιρείας και μέλος της Ένωσης Φωτορεπόρτερ Ελλάδας. Έχει συμμετάσχει σε πάρα πολλές ατομικές και ομαδικές εκθέσεις στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Έργα του βρίσκονται σε Μουσεία και σε ιδιωτικές συλλογές. Διατηρεί μια σημαντική βιβλιοθήκη με σημαντικές και σπάνιες Ελληνικές φωτογραφικές και κινηματογραφικές εκδόσεις. Έχει διοργανώσει Πολιτιστικές εκδηλώσεις ως Πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής και ως Καλλιτεχνικός Διευθυντής.

Χ Ο Ρ Η Γ Ο Σ

Kodak Professional

ISBN: 960-87473-1-7

9 789608 747319